

‘De mensen van DJI spelen een grote rol’

Een half jaar lang verbleef Sophie Hilbrand regelmatig in JJI Eikenstein voor de opnames van de nieuwe BNN-serie “Wij zitten vast”. Eind oktober komt de serie, waarin een aantal jongeren wordt gevolgd, op tv. Balans sprak alvast met de presentatrice.

Hoe heb jij je voorbereid op deze serie, en jouw bezoeken aan de justitiële jeugdinstelling?

‘Ik ben er eigenlijk vrij open ingegaan. Vooraf lag mijn interesse vooral bij de jongeren: wie zijn dat? Wat hebben ze gedaan? Maar doordat we zo’n lange tijd in de instelling verbleven, zijn we ook vrij diep in het systeem gedoken en is mijn belangstelling voor het werk van de mensen van DJI gegroeid. Eigenlijk is het een vrij groot onderdeel van de serie geworden.’

Ging het er anders aan toe dan je vooraf verwachtte?

‘Ja, ik dacht dat ik in een omgeving zou komen waar vooral gestraft werd. Maar in een jeugdinstelling gaat het juist heel erg om de behandeling. Om de vraag hoe je ervoor zorgt dat jongeren op termijn weer terug kunnen keren in de maatschappij. En ook hoe ingewikkeld dat is. Ik vond het heel knap hoe sommige medewerkers met de jongeren omgingen. Dan gebeurde er iets waarvan ik dacht: daar zou ik me toch een partij kwaad op reageren! Waarom doet die groepsleider zo rustig? En dan hoor je later dat het eerste doel de-escalatie is. Dat je moet zorgen dat zo’n jongere niet ontploft en dat boos worden een averechts effect heeft. Ja, daar zit ook wel wat in. Interessant vond ik dat.’

‘Ik hoop dat mensen begrip krijgen voor de voortdurende zoektocht’

Gaat de buitenwereld zien hoe de mensen van DJI hun werk doen?

‘Dat denk ik wel. Wat ik zelf heel duidelijk zag en voelde, is de urgentie die van deze jongeren uitgaat. Anders dan bijvoorbeeld bij Buch, zie je bij deze jongeren: we kunnen, we móeten er nog iets mee. Maar tegelijkertijd de worsteling: wat werkt dan het beste? Er is geen kant-en-klaar-oplossing. Ik hoop dat mensen begrip krijgen voor de voortdurende zoektocht. Hoe je soms weer neigt naar streng straffen en dan weer naar opvoeden.’

Ben je tevreden over het uiteindelijke resultaat van de serie, ondanks de beperkte middelen die je hebt om te filmen in een JJI?

‘Ja. Misschien had ik liever meer op groep gestaan met een camera, maar dat ging nu

eenmaal niet. Het was mooi geweest als er meer Youturn in gezeten had, meer school, meer therapie. Je mist wel een bepaalde essentie. Maar aan de andere kant weet de kijker nu helemaal niets. Alles wat je kunt laten zien is winst.'

'Die jongeren komen uit een milieu waarin ze al helemaal verkloot zijn'

Wat heeft jou het meest geraakt?

'Poeh, om te zien wat die jongeren voor bagage hebben. Die komen uit een milieu waarin ze al helemaal verkloot zijn. De vraag is hoe je daar iets van kunt maken. Aan de ene kant wil je een jongere niet te lang opsluiten. En aan de andere kant zie je het effect van opsluiten soms pas na vijf jaar, en kan het helpen om iemand lang te behandelen, net zolang tot hij de stap naar volwassenheid een beetje gemaakt heeft. Die voortdurende afweging, die heeft me geraakt.'

Jullie volgen een aantal jongeren over een langere tijd. Welk verhaal heeft je het meest aangegrepen?

'Ik kan niet één verhaallijn noemen die er het meest uitspringt. Ze zijn allemaal heftig op hun manier. Het meisje van de langverblijfgroep die het zo eng vindt om terug te keren naar de maatschappij. De verschrikkelijk onpeilbare jongen die een PIJ-maatregel opgelegd krijgt – wat niet niks is. Wat me uiteindelijk het meest zal bijblijven is dat je voortdurend heen en weer geslingerd wordt in je gevoelens. Van de heftigheid van een grote bek tot de wanhoop over de uitzichtsloosheid in het leven van sommige jongeren. "Wij zitten vast" heeft mij wijzer gemaakt, maar ik blijf ook met een heleboel vragen zitten.'

De eerste aflevering van "Wij zitten vast" is op 31 oktober te zien bij BNN.